

Debat over het recht op onderwijs

Hoe peil je de meningen over het recht op onderwijs? Hoe krijg je de uitdagingen rond dat bijzondere recht scherp? Ingrado zette een eerste stap in de richting door een debat te organiseren tijdens de Nationale Onderwijsweek in Groningen. In de aanloop naar de Dag van de Leerplicht (of moeten we zeggen Dag van het Leerrecht?) doen we dat nog twee keer. Het doel? Antwoord op de vraag of we voldoende in handen hebben en de juiste dingen doen om het recht op onderwijs te realiseren.

Allereerst willen we alle partners bedanken die tijd hebben vrijgemaakt om aanwezig te zijn bij het debat in Groningen. Dankzij jullie expertise werd het een inhoudelijk sterk debat met verrassende invalshoeken. Dat blijkt ook uit de mindmap die tijdens het debat is gemaakt. Daarin staat een groot aantal ingrediënten voor een visie op het recht op onderwijs.

Uit de comfortzone

Het debat werd geleid door het Nederlands Debat Instituut. Om een open debat te stimuleren kozen we voor een vorm waarin de aanwezigen een mening kregen opgelegd. Vooraf waren drie prikkelende stellingen geformuleerd. Bij elke stelling zorgde een debataanjager ervoor dat het standpunt scherp werd neergezet. Naast voor- en tegenstanders waren er ook 'rechters'. Iedereen kreeg die rol een keer. Elke ronde vroegen we de rechters vooraf en achteraf wie voor was en wie tegen.

De eerste stelling raakte meteen het hart van het recht op onderwijs in Nederland. Moet de Leerplichtwet worden afgeschaft of niet? Het leverde argumenten op die al een eeuw actueel zijn. Tegenstanders wezen erop dat niet iedere leeftijd het belang ziet van het recht op onderwijs. Zij vrezen dan ook dat afschaffing van de Leerplichtwet leidt tot nog meer verzuim. Ook beschermt de Leerplichtwet volgens hen jongeren in lastige sociale posities. Ze betoogden dat de argumenten die voorstanders van de invoering van de Leerplicht destijds gebruikten nog altijd actueel zijn. Jongeren verdienen bescherming door de Leerplichtwet en zij niet alleen, de maatschappij als geheel. Verankering in de wet biedt ook een kader. Verzuim is een signaal dat we dankzij de Leerplichtwet in beeld hebben en waardoor we kunnen handelen als het recht op onderwijs in het gedrang komt.

Nog altijd actueel

Ook in de argumenten voor afschaffing klonk de echo door van de oorspronkelijke discussie: laten we eerst en vooral zorgen voor kwalitatief goed onderwijs. Het recht op onderwijs gaat om de toegankelijkheid van onderwijs. Volgens de voorstanders heeft de Leerplicht in de 20^e eeuw daarbij een belangrijke rol kunnen spelen, maar leven we inmiddels in een totaal andere werkelijkheid. De wet is geen garantie meer voor een plek op de arbeidsmarkt, laat staan succes op de arbeidsmarkt. De wet zoals die nu bestaat werkt volgens hen niet: er is veel uitval en de kosten van handhaving zijn hoog. Leerplicht kan volgens hen hoogstens een basis zijn waaruit je een ambitie gaat formuleren.

Interessant was ook de parallel met afschaffen van de stemplicht. Het effect daarvan op het gebruikmaken van het recht om te stemmen is bekend. In zulke gevallen is het echter belangrijk om je af te vragen wat een lage opkomst bij de stembus of, in het geval van het recht op onderwijs, op scholen, betekent.

Vervolgens gingen we in debat over de stelling of jongeren en kinderen tijdens hun onderwijsloopbaan recht moeten hebben op een time-out. De invulling was breed. Van situaties waarin het even niet meer gaat op school, tot situaties waarbij ouders menen dat een langere reis ook waardevolle ervaring voor het leven oplevert. Voorstanders stelden o.a. dat een kind overbelast kan raken. Een time-out kan dan rust bieden. Wel moet terugkeer naar het onderwijs altijd de focus blijven. Tegenstanders wezen er op dat het jongeren juist (verder) buiten de groep kan plaatsen. Bovendien zou het een nieuwe 'handhavings-industrie' in het leven roepen.

Nooit te oud om geholpen te worden

De laatste stelling luidde: ouders moeten óók bij 18-plussers betrokken worden bij verzuim. Ouderbetrokkenheid bij 18-plussers speelt onder andere bij het Ingrado project Verzuim 18+ *We missen je*. Kan het? Willen we het? Wat verwachten we ervan?

In het neutrale vak, het vak van de rechters, was eigenlijk iedereen het wel eens met de stelling. Welke argumenten zijn er dan om tegen betrokkenheid van ouders te zijn? Volwassenheid was er een. 18-plussers zijn verantwoordelijk voor hun eigen keuzes. Waarom dan ouderbetrokkenheid 'verplichten'? Zorg dat jongeren intrinsiek gemotiveerd zijn. Door onderwijs te bieden dat aantrekkelijk is en perspectieven biedt. En niet alleen ouders hebben invloed op jongeren. Waarom niet leeftijdgenoten erbij betrekken?

Voorstanders wezen erop dat de nadruk in dit geval moet liggen op betrokkenheid en niet op moeten. Juist bij verzuimpreventie kunnen ouders een positieve bijdrage leveren. De vraag is of je op je 18^e al lange termijn beslissingen kunt nemen. Daarbij is alle hulp geoorloofd en wenselijk.

De opbrengst van het debat is vooral dat het recht op onderwijs weer eens van vele kanten is bekeken door een groep mensen met uiteenlopende perspectieven. Door handhavers, hulpverleners, beleidsmakers, ouders en mensen uit het onderwijs. We misten ook wel geluiden. Er waren geen jongeren aanwezig om in te gaan op de stellingen. Daarom willen we begin volgend jaar een debat organiseren met jongeren, voor jongeren en (mede) door jongeren. Hoe kijken zij aan tegen het recht op onderwijs? Via onze website en de nieuwsbrief houden we jullie als betrokkenen bij het eerste debat over dit thema graag op de hoogte. Rond de Dag van de Leerplicht in 2015 wil Ingrado de debatserie over het Recht op Onderwijs afronden.

Op 19 maart 2015 staan we tijdens de Dag van de Leerplicht stil bij het recht op onderwijs. Staat de Dag van de Leerplicht al in uw agenda?